

ВНОШ СЪДЕБЕН СЪДЕТ	
Регистрационен индекс	Дата
ВСС - 6617	17-06-2022

Отговори на въпросите на Българския институт за правни инициативи от Атанас Стоилов
Атанасов, кандидат в изборите за членове на ВСС от общото събрание на съдиите:

1. На какво, според Вас, мислите, че се дължи фактът, че сред номинираните кандидати за членове на СК на ВСС няма съдии от ВКС и ВАС?

Отговор: На този въпрос най-достоверен отговор биха могли да дадат съдиите от върховните съдилища. За мен този факт, както и липсата на кандидати от апелативните съдилища, е притеснителен, доколкото утвърдените европейски стандарти за структурата на висшите съвети на съдебната власт изискват в тях да са представени възможно най-всеобхватно отделните инстанции от съдебната система. Мога да изкажа предположение, че нежеланието на съдии от върховните и апелативните съдилища да бъдат номинирани за кандидати в изборите на членове на ВСС от общото събрание на съдиите се дължи на разочарованието в голяма част от професионалната общност от дейността на досегашните състави на съдебния съвет и особено на настоящия.

2. Една от изключително значимите функции на Съдийска колегия е избирането на административни ръководители. Понастоящем единствените критерии при провеждане на тези процедури, към които членовете на колегията са изрично задължени да се придържат, се съдържат в разпоредбите на чл. 194б от ЗСВ във връзка с чл. 59, ал. 1 от Наредба № 1 от 9 февруари 2017 г. за конкурсите за магистрати и за избор на административни ръководители в органите на съдебната власт и са – професионална подготовка, управленска компетентност и нравствени качества. Смятате ли, че ВСС трябва да приеме допълнителни и по-подробни критерии, по които да се преценяват кандидатите в тези процедури?

Отговор: Считаю, че установените в чл. 194б, ал. 1, т. 1 - 3 от ЗСВ критерии в достатъчна степен очертават профила на подходящите кандидати за заемане на председателските длъжности в съдилищата. Намирам поначало за недопустимо „дописването“ на определени законови норми от страна на ВСС в издавани в рамките на компетентността му актове. Стриктното придържане към законово установените критерии е необходимо, за да бъдат избирани достойните да заемат такива длъжности кандидати и именно непоследователната и противоречива практика на СК на ВСС за приложението на тези критерии е била причина за избор на неотговарящи на тези изисквания кандидати. В този смисъл и не е необходимо приемане на допълнителни и по-подробни критерии, а съобразяване на съществуващите такива.

3. Настоящият състав на ВСС стана известен с противоречивата си практика по отношение на избора на магистрати на лидерските позиции в системата, което може да се тълкува дори

и като уронване престижа, доверието и авторитета на съдебната власт от самия ВСС. Споделяте ли това мнение? Вие лично какво бихте предприели, за да започнете да градите усещане сред съдиите, а и сред обществеността, че само най-почтените и компетентни Ваши колеги ще бъдат избирани да управляват отделните органи на съдебната система?

Отговор: Споделям мнението, че непоследователната и често оставяща съмнение за мотивираност от неяви съображения политика на ВСС по назначаване на магистрати на ръководни позиции подкопава общественото доверие към съдебната власт. Същевременно превратното упражняване на тези правомощия на ВСС деморализира професионалната общност и обезсмисля усилията на „редовите“ съдии да допринасят към доброто управление на системата. В концепцията си съм посочил, че дейността на СК на ВСС по избор на председатели на съдилища следва да е основана на последователност и принципност, при отчитане на автентичното съдийско самоуправление в процеса на издигане на кандидати и изразяване на подкрепа към такива от съответните общи събрания на съдиите. СК на ВСС трябва да е активна и в изясняването на причините за липсата на кандидати за заемане на председателски длъжности в някои съдилища, както и за ситуации, в които е налице противопоставяне между групи на съдии в други съдилища при повече от една кандидатури. Членовете на ВСС следва с изключителна отговорност да осъществяват и правомощията си по избор на председателите на върховните съдилища и на главния прокурор, с оглед както на ролята на тези лица в рамките на съдебната система, така и на функцията им като най-висши ръководители да я олицетворяват пред обществото. В този смисъл и особено важно е при подбора на председателите на ВКС и ВАС и на главния прокурор да се извършва задълбочена проверка дали съответните кандидати притежават изискуемите по закон високи професионални и особено нравствени качества.

4. Какво е Вашето мнение за възможността да бъдат отзовавани избрани за членове на ВСС от Общите събрания на съдии, прокурори и следователи?

Отговор: Не съм противник на въвеждане на такава възможност в Закона за съдебната власт. Това обаче следва да стане само ако е съпроводено с регламентиране на основанията за започване на такава процедура и ред за нейното провеждане, за да не бъде злоупотребявано с нея и тя да бъде използвана за отстраняване на неудобни за определени фактори членове на ВСС. Изборните членове на ВСС представляват не само своите конкретни избиратели, а цялата професионална общност, поради което и отзоваване може да става само ако значителна част от тази общност оттегли своето доверие от съответен член на съдебния съвет.

5. В обществото трайно битува мнението, че работата на ВСС е непрозрачна въпреки публичността на заседанията на отделните колегии и на пленума. Какво според Вас е довело до това мнение и с какви мерки то може да бъде коригирано?

Отговор: Най-съществена положителна промяна на това обществено мнение би настъпила при ясно и открито обосноваване на вземаните от ВСС решения, така че да не оставя

впечатление, че същите се взимат по задкулисен начин и обслужват различни цели от публично прокламираните. Това може да стане, ако в хода на обсъжданията членовете на ВСС мотивират своите становища и по този начин стават ясни както съображенията на мнозинството от членовете, приемащо определени решения, така и възраженията на малцинството. Прозрачността на работата на ВСС би се повишила и чрез предоставяне на по-пълна и своевременна информация на интернет страницата му за работата на отделните комисии – дневен ред на насрочените заседания, протоколи за проведените заседания, текстове на приложенията към съответните решения. Тази информация към настоящия момент е непълна и неактуална.

6. Ако в момента сте член на ВСС, какво би било Вашето гласуване по основанията за освобождаване от длъжност на главния прокурор, представени от министрите Йорданова и Стоилов, които са публично достъпни?

Отговор: Макар и публично достъпни, предложенията на министрите на правосъдието за освобождаване от длъжност на главния прокурор Иван Гешев подлежат на разглеждане по същество от пленарния състав на ВСС. Тази процедура следва да отговаря на съответните стандарти за законност, които изискват преценката на представените към тези предложения материали, съответно и от предложения за освобождаване, да бъде извършена от членове на ВСС, които не са дали повод за съмнения за предубеденост. С оглед на това и съм длъжен да се въздържа от изразяване на предварително мнение, предвид вероятността съответните предложения да бъдат разглеждани по същество от следващия състав на ВСС и качеството ми на кандидат за член на същия състав.

7. Какво е мнението Ви за създаването на критерий, според който влизането в системата на съдебната власт да бъде обусловено от натрупан преди това юридически опит/практика – примерно 5 години?

Отговор: Подобен критерий и сега е установен в разпоредбата на чл. 164 от ЗСВ, като различното е, че изискуемият минимален стаж за първоначално назначаване в най-ниското ниво на органи на съдебната система е 3 години, а не 5. Считаю, че сега установената продължителност на минималния необходим стаж за такова първоначално назначаване – 3 години за районно ниво и 8 години – за окръжно – е достатъчен да се презумира наличието на съответен професионален опит за изпълнение на съответните функции, а проверката за това дали са налице необходимите знания се извършва чрез провеждането на съответния конкурс. Считаю за необходимо обаче конкурсът да включва и проверка за наличието на необходимите за заемането на длъжността психологически и социални умения. Първоначалното назначаване в органите на съдебната власт следва да е последвано от задължително неколкomesечно практическо обучение.

8. Считате ли, че към настоящия момент има необходимост от конституционни изменения в частта за съдебната власт?

Отговор: Категорично считам, че такива изменения са необходими. Структурата на Висшия съдебен съвет следва да бъде приведена в съответствие с утвърдените международни стандарти, изискващи мнозинство от съдии, избрани от съдии, в органа, вземащ решения за назначаване, повишаване и освобождаване на съдиите. Следва значително да бъде намален броят на членовете на Съдийската колегия на ВСС, избирани от Народното събрание, като бъдат установени гаранции, че същите ще имат функцията да представляват гражданското общество и няма да бъдат избирани действащи съдии, прокурори или следователи за такива членове. Необходимо е и структурата на СК на ВСС да бъде уредена така, че да осигурява представителство на отделните съдебни инстанции, в каквато насока са препоръките на КСЕС.

9. Една от широко дискутираните теми в съдийските среди е тази за възнагражденията и начина на определянето им. Какво е Вашето мнение по въпроса - смятате ли, че разликата във възнагражденията между инстанциите е прекомерна? Необходимо ли е законово закрепване на критериите за определяне на възнагражденията на всички нива в системата, а не само на т.нар. „трима големи“

Отговор: Споделям мнението, че разликата във възнагражденията на съдиите от отделните инстанции е прекалено голяма. Такава разлика трябва да има, но същата следва да произтича основно от по-голямата отговорност и професионална компетентност на по-горните инстанции, но да съобразява и обстоятелството, че натовареността и интензивността на работа на съдиите в по-ниските инстанции са по-високи. Считам, че по-голямо значение при определяне на размера на заплатите в отделните инстанции следва да имат продължителността на съдийския стаж, рангът и конкретната натовареност. Необходима е по-подробна законова уредба на критериите за определяне на възнагражденията в съдебната система, а не само на установяване на минималните и максималните такива.

10. По какъв начин елементи от концепцията за общностния съд могат да бъдат въведени в българската правосъдна система, според Вас?

Отговор: Сегашната процесуална и устройствена уредба не дава възможност за пълноценно въвеждане на модела на общностния съд. Елементи от този модел е възможно да бъдат използвани в работата на малките съдилища, в общности, където е възможно да бъдат лесно мобилизирани общи усилия на представители на различни от съда институции. ВСС следва да подпомага тези усилия, чрез осигуряване на ресурси на съдебната власт, насърчаване на такива модели и популяризирането им. ВСС следва да е активен и в иницирането на предложения за нормативни промени, които да разширят компетентността на съдиите в насока на работата им като такива от общностен съд.

11. В концепцията си обръщате значително внимание на възникналите около командироването проблеми, като предлагате и потенциални нормативни решения, които обаче биха могли да бъдат реализирани единствено от законодателя, поради което и Вие смятате, че ВСС трябва да участва активно в този дебат. Как виждате участието на

гражданския сектор в дебата за командироването и бихте ли си сътрудничили с неправителствени организации, които работят в правосъдната сфера, за постигане на необходимите законови изменения на ЗСВ?

Отговор: Както по темата за командироването, така и по всички останали теми, засягащи правосъдната сфера, ще разчитам на сътрудничеството на работещите в същата сфера неправителствени организации. Считаю, че те имат място в дебата както по въпроса какви законови изменения са необходими за възвръщане на действителния смисъл на командироването като способ, който по изключение и при условията на времеви ограничения следва да се използва за кадрова обезпеченост на отделните инстанции на съдебната система, така и какви действия в рамките на собствената си компетентност следва СК на ВСС да предприеме, за да бъде ограничена възможността за злоупотреба с института на командироването, чрез превръщането му в способ за заобикаляне на конкурсното начало при повишаване на съдиите.

12. Когато обсъждате електронното правосъдие и съдебната карта, наблягате на необходимостта от изготвяне на анализи и провеждане на работни групи за събиране на мнения от заинтересованите от предстоящите промени страни. Смятате ли, че настоящият състав на СК на ВСС и ВСС като цяло е вземал решенията си по такива въпроси, стъпвайки на достатъчно пълен и професионален анализ, или точно обратното – в отсъствието на такъв?

Отговор: Неуспехът във въвеждането на възприетия с решение на мнозинството от пленарния състав на ВСС модел за реформа на съдебната карта, както и значителните затруднения в работата на съдилищата, последвали от въвеждането на ЕИСС в достатъчна степен сочат, че съответните решения на ВСС са вземани без да са предшествани от необходимия професионален анализ. Споделям впечатлението у професионалната общност, че явно превес при вземането на тези решения са били съображенията да бъдат спазени съответните проектни срокове и да бъде отчетено изпълнение по проектните дейности. Считаю, че проектите могат да бъдат използвани като източник на допълнителен ресурс за обезпечаване на дейности, свързани с правомощията на ВСС, но не следва същите проекти да бъдат самоцел, за чието обслужване да се вземат неприложими или неефективни управленски решения.

13. Колко време приблизително би отнела промяната на съдебната карта, според Вас?

Отговор: Цялостна промяна на съдебната карта не би могла да бъде извършена като изолирана дейност на съдебната власт. Според мен, такава промяна би следвало да е част от цялостна административна реформа на териториалните подразделения на централната администрация, както и на органите на местната власт. Отделни дейности по оптимизация на съдебната карта, изразяващи се в обединяване на малки съдилища от съседни съдебни райони или създаване на териториални поделения на районни съдилища могат да бъдат извършени в рамките на мандата на следващия ВСС, след отчитане на конкретните местни демографски и икономически фактори, съобразяване на специфичната роля на съответния

съд в местната общност и при условията на диалог с представителите на съответните засегнати институции от местната и централната власт.

Гр. София,

17.06.2022 г.